

MILLIY O'ZLIKNI ANGLASH - MILLAT TARAQIYOTINING POYDEVORI.

Maqsudova Gulbahor Abdujabbarovna

Toshkent shahar yuridik texnikumi o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.8280898>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 20-August 2023 yil

Ma'qullandi: 23-August 2023 yil

Nashr qilindi: 25-August 2023 yil

KEY WORDS

O'zlikni anglash, Milliy o'zlikni anglash, ajdodlar merosi, millat taraqqiyoti, tarixiy xotira, yoshlar ongida milliy o'zlikni shakillantirish, milliy ong, milliy g'urur, milliy his, milliy iftixor, milliy xarakter.

ABSTRACT

Ushbu maqolamda Milliy o'zlikni anglash Millat taraqqiyotida uning tutgan o'rni va maqsad vazifalari, ajdodlarimizning bizga qoldirgan madaniy va ma'naviy meroslarining o'zlikni anglashdagi moxiyati va yosh avlod tarbiyasida vatanga muxabbatni shakillantirish asosiy omil bo'lib qaralishi xaqida muloxaza qilamiz.

Insoniyatning tarixiy taraqqiyoti o'z-o'zini anglash, eng avvalo, insoniy mavjudlikning mohiyatini ma'naviy voqelik, sha'ni, qadr-qimmat, obro'-e'tibor, or-nomus orqali namoyon bo'lishini ko'rsatadi. Hayotning ma'no-mazmunini, maqsadini tushinib etish, o'zlikni anglashdan boshlanadi. Milliy g'oyada uning negizlari mujassam bo'lganligi uchun ham o'zlikni anglashga xizmat qiladi va bir-biri bilan uzviy bog'liq. "O'zlikni anglash deganda men tarixiy xotirani tiklash, nasl-nasabimiz kim ekanini, kimlarning vorisi ekanligimizni anglab etishni tushunaman" deydi I.A.Karimov. Shundagina inson o'z mamlakatning tom ma'nodagi munosib fuqarosi bo'la oladi. O'zlikni anglash "Milliy o'zlikni anglash" va nihoyat "Umumbashariy o'zlikni anglash" tushunchalari bir-biridan ayri emas, balki bir-biri bilan uzviy aloqador, bir-birini taqozo etadi. Zero, inson ota-ona, oila, millat, ahli bashar, boringki butun borliq bilan munosabatlar asosida o'zining kim ekanligini anglab boradi. Ayni shu munosabatlar zaminida shakllangan milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida milliy g'oya tamoyillari shakllangan va o'z navbatida, milliy g'oya ularni zamon talablari asosida boyitib beradi. O'z-o'zini anglash ' bu o'z Vatani va shu Vatanda yashagan xalqning, millatning o'tmishi, uning madaniyati, urf-odati, hamda qadriyatlarini bilishi demakdir. O'z-o'zini anglash bu ' o'z xalqining azaldan jahon hamjamiyati taraqqiyotiga qo'shgan hissasini anglashdir. O'z - o'zini anglash bu-o'tgan ajdodlar tarixini mukammal bilish, ularning ruhlari hurmatini o'rniga qo'yish demakdir. Shu bilan birga o'z-o'zini anglash Vatan hududidagi boy madaniy va moddiy merosni aniqlab, porloq kelajak uchun xizmat qilishga intilish, avlodlar farovonligi uchun o'z hissasini qo'shish hamdir. O'z-o'zini anglash faqat o'z tarixini bilish bilan cheklanib qolish degan so'z emas. O'zining zamonaviy imkoniyatlarini hisobga olgan holda o'z millati va

Vatanining shuhratini oshirish hamdi Milliy o'zlikni anglash - millatning o'zini chuqurroq anglash imkoniyatlariga ega bo'lish, tarixi, madaniyati, an'analari, qadriyatlarini tiklashga, rivojlantirishga xarakat qilishdir.

Milliy o'z-o'zlikni anglash natijasida o'z mamlakati taraqqiyotini belgilash, uning mustaqilligi uchun kurashning namunasini beradi. O'z-o'zini anglash kelajakda o'z taqdirini o'zi belgilash uchun foydalaniladi, u mas'uliyatni oshiradi. Ajdodlar fidoiyligi, jonkuyarligidan xulosalar qilinadi. Insonning komillik darajasi uning jamiyatdagi o'z o'rnini qanchalik bilgani, o'zini jamiyatning ajralmas qismi ekanligini qanchalik his etishi bilan belgilanadi. Shundagina inson o'zining qadriyatini xalqning, millatning qadriyatini bilan nechog'lik bogliq ekanligini, jamiyatda, yurtida sodir bo'layotgan voqevalarga daxldorligini anglaydi. Yurtimiz mustamlakachilik asoratiga tushgan XX asr boshlarida yurt qaygusida yongan Fitrat o'lkaning boshiga yogilgan balolarda, avvalo o'zini aybdor deb hisoblagani bejiz emas. Amir Temur ruhiga murojaat etib, u shunday yozgan edi: "Yukorida aytdigim ishlarning xammasiga o'zim sabab bo'ldim, barchasini o'zim kildim. Sening Turoningni o'zim talatdim, Sening turkligingni o'zim ezdirdim, Sening omonatlaringga xiyonat o'zim kildim".

Shu emasmi komillikning belgisi? Milliy o'zligini anglagan insongina, Fitrat kabi: "Turonim, sendan ayrilmoq — mening uchun o'limim, Sening uchun o'lmos mening tirikligimdir", —deya baralla ayta oladi, Najmiddin Kubro singari jonini saqlashni emas, yov bosgan yurtini himoya qilib, jon taslim berishni afzal ko'radi.

Xozirgi kunda Milliy o'zlikni anglash real ijtimoiy, iqtisodiy, huquqiy, siyosiy, madaniy-ma'rifiy asoslarda shaxs ongida qaror topadi va u iroda bilan bog'lanib, amaliy harakat tusiga kiradi. CHunonchi, milliy o'zligini anglagan shaxslar hozirgi tarixiy sharoitda mamlakat xayotining barcha sohalaridagi salohiyatini ko'tarish zaruriyatini anglab, etadi.

Yoshlar qalbi va ongiga milliy o'zlikni anglash tuyg'ularini chuqur singdirish, milliy g'ururni tarbiyalash masalasi eng dolzarb vazifadir. Ushbu vazifa bilan uzviy bog'liq bo'lgan muammo - yoshlarda faol grajdanlik pozitsiyasini shakllantirish, hayotga ongli munosabat, doimo ogoh va hushyor bo'lib yashash tuyg'usini oshirishdir. Prezidentimiz I.A.Karimov ta'kidlaganidek, «Erkin fuqaro ma'naviyatini, ozod shaxsni shakllantirish masalasi oldimizda turgan eng dolzarb vazifalardandir. Boshqacha aytganda, biz o'z xaq-huquqlarini taniydigan, o'z kuchi va imkoniyatlariga tayanadigan, atrofida sodir bo'layotgan voqeahodisalarga mustaqil munosabat bilan yondashadigan, ayni zamonda shaxsiy manfaatlarini mamlakat va xalq manfaatlari bilan uyg'un holda ko'radigan erkin, har jihatdan barkamol insonlarni tarbiyalashimiz kerak» Yurtimizda xozirgi kunda yoshlar onggida milliy o'zlikni anglashni shakillantirish uchun avvalo yoshlar o'zida besh mezon talablarini shakillantirmog'I lozim bular.

1. Milliy ong - shunday g'oyalar, fikrlar tizimiki, u har bir millatning tarixi, taqdiri va kelajagi bilan bog'liq bo'lgan manfaatlar, maqsadlarni ifodalash bilan birga, millat vakillari faoliyatini maqsad, yo'nalishlar tomon boshqarib turadi.

2. Milliy g'urur - shaxs, ijtimoiy guruhning milliy o'z-o'zini anglashi asosida shakllanadigan, ajdodlari qoldirgan moddiy, ma'naviy merosdan, o'z xalqining jahon tsivilizatsiyasiga qo'shgan hissasi, o'sha, millatlar oldidagi qadr-qimmatini, obro'-e'tiboridan faxrlanish hissini ifodalovchi tushuncha.

3. Milliy iftixor - millat manaviy kamolotining barcha jihatlarini, merosi va bugungi qadriyatlarini oz ichiga oladi. Milliy istiqloq natijasida erishilgan va erishilajak iqtisodiy va

manaviy yutuqlar ko'paygan sari Ozbekiston bilan faxrlanish hissi - milliy his shunchalik kuchayib boraveradi.

4. Milliy his - bu millat manfaati bilan yashash, o'zi kimligini tanimoq. O'zligini tanimagan insonda milliy iftixor so'nadi. Milliylik, millatga mansublik bu umumjahon taraqqiyotining qo'nuniyatidir, milliy g'urursiz hech bir millat millat sifatida shakllanmaydi.

5. Milliy harakter - o'zbek xarakteri, milliy ruhiyati, milliy o'ziga xostomonlari asrlar davomida shakllangan hamda asta-sekin ularning qoniga va Joniga joylashib ketgan. Ushbu mezonlarga xaqiqiy milliy o'zlikni anglashning poydori bo'lsa bu mezonlarda shakillangan yoshlar jamiyat taraqqiyoti uchun yetarlicha hissa qo'sha oladi bunday jamiyat davlatning mustaxkam poydevori bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Karimov I. YUksak manaviyat - engilmas kuch. - T.: "Manaviyat", 2008. 114-b.
2. Karimov I.A. Ulug'lari ezozlangan yurt zavol ko'rماغay. // Xavfsizlik va tinchlik uchun kurashmoq kerak. T. 10. -T.; «O'zbekiston», 2002. -B. 120-127
3. Karimov I. Ozbekiston XXI asrga intilmoqda. // Biz kelajagimizni ozqolimiz bilan quramiz. T. 7. -T., Ozbekiston, 1999 y. 214 -194 b.
4. Karimov I.A. Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. // Biz kelajagimizni oz qolimiz bilan quramiz. T. 7. -T.; «O'zbekiston», 1999. -B. 214-71.
5. Karimov I.A. Amir Temur - faxrimiz, g'ururimiz. // Yangicha fikrlash va ishlash davr talabi. T. 5. -T.; «O'zbekiston», 1998 - B. 440-207.
6. Milliy istiqlol g'oyasi: asosiy tushuncha va tamoyillar (Oquv qo'llanma). T.; 2002 -222 b.
7. O'zbekiston Respublikasi entseklpediyasi. -T., Fan, 2009
8. www.ziyonet.uz - O'zbekiston ta'lim tizimi portali
9. www.edu.uz - O'zbekiston Oliy ta'lim muassasalari
10. www.google.uz - O'zbekistonning axborotlarni izlab topish tizimi